

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.450
Pol leta 2.300
Četrte leta 1.200

Pri oznanilih in javno tako pri „poslanicah“ se plačuje a navadno tristoipno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in pri oznanilih vsak pot 30 kr. za kolek,

SOČA

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kjer se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcom in drugim nepremojnim so naročnina znižana, ako se oglase pri uredništvu.

Združenje občin na Goriškem.

Leta 1868. je sklenil naš deželni zbor postaviti, po kateri se smejo občine, ki same za se nemajo potrebnih pripomočkov, da bi spolnovale postavne dolžnosti, z drugimi občinami istega političnega okraja v eno županijo združiti.

Poročevalec Winkler je razložil takrat v podporo te postave to-le:

Občine naj se smejo družiti ne samo zastran opravil v izročnem področju, ampak tudi zastran lastnih opravil. Kajti, kjer nij zadostnih močij, ne more biti niti uspešnega delovanja; občina, katera ne more svojih dolžnostij opravljati, bo vedno zavirala napredek in razvoj ustavnega življenja in ostane nekoristen, da celo škodljiv ud v državnem organizmu.

Če postavimo to načelo, glejmo, kako je v naši deželi nepogojno izvršimo. Opazujmo pred vsem, kakor je naravno, katastralne občine, katere obstojé ali v zvezi z drugimi ali same za se kot županije in sicer ali oskrbujejo v obeh primerljivejših opravila lastnega in izročnega delokroga. Večji del nas razmere takih županij ne morejo nič kaj zadovoljiti. Nahajamo namreč županije, katere, posebej če obstojé iz ene same občine, le nekako hrajajo, ker niso njihovi dohodki v nobeni pravi primeri se stroški, katere jim prizadevajo občinska opravila, posebno če jih hočejo tako oskrbovati, kakor je za res potreba in duhu sedajnega časa primereno. Na drugi strani pa vidimo županije z obilnimi pripomočki obdarovane, a občine, katere so jim pridružene, menijo da se njihovim posebnim interesom v tej zvezi škoda godi in se hočejo po vsakem načinu od njih odtrgati, da zopet pridobé svojo avtonomijo.

Napaka tiči menda v tem, da se je pri osnovanju županij, kolikor majhnim toliko velikim enak delokrog odmeril brez ozira na njihove moči, potrebe in posebne interese.

Županije, katere so se brez nobenega načela us-

tanovile, nij mogoče, da napredujejo. Tako so se na primer ustanovile županije Kopriva pri Korminu s 485 dušami, Vojščica s 399, Velikodol s 360, Selo na Krasu s 354, St. Polaj s 335, Trenta s 312 dušami, katere županije imajo oskrbovati vsa lastna in izročena opravila, enako kobariški županiji, katera je bila v kljub velikim daljavam enega kraja od drugega, sestavljena iz osem katastralnih občin z okoli 7000 duš prebivalstva in enako toliminski županiji, ki je štela 13 kat. občin in 6100 duš.

Naše mnenje je, da bi se občine, katere nemajo same za se zadostnih pripomočkov, tako združile, da ne bodo posamezne katastrofe občine popolnem izročene milosti in namilosti večjih občin, s katerimi so v zvezi in tudi, da se v istih tako nekako ne pozgubé.

Mej opravili, zaradi katerih se katastrofe občine lahko združujejo brez škode njihovim posebnim interesom, so v prvi vrsti ona, katera jim je vlada izročila. Tako je na pr. gotovo, da opravlja lahko en sam občinski urad za več združenih občin posle pri kvartiranju vojakov, pri vojaških pripravah, pri naboru vojakov, pri odpravljanju potarancov (šubarjev) — za kolikor so ta opravila izročena občinam; to jim avtonomije gotovo prav nič ne krati. To isto velja tudi glede vsih drugih izročnih opravil, ki so ta pa tam zapadlena v zbrkah političnih, sodnih in finančnih postav. O tej zadevi dočljuje §. 85. občinske postave, „da treba take občine, ki ne premorejo toliko, da bi mogle spolnovati svoje dolžnosti izročnega področja, z deželno postavo zediniti z drugimi občinami zavolj vkupnega oskrbovanja opravil. O tem, kako se bodo njih reči vkupno opravljale, naj se zaslújšjo poprej dotične občine in po tem naj se ustanovi z deželno postavo“. — Toda s takim združenjem bi se ne doseglo pravega namena. Uže to bi bilo zelo težavno, da bi se moralo toliko različnih posebnih postav zastran oskrbovanja vkupnih opravil sestavljati, kolikor skupin občin bi se moralo v ta namen v deželi skupaj zediniti. Kakošno zastopstvo pa naj bi se dalo tako združenim

občinam, če pomislimo, da po namenu §. 56. obč. reda, oskrbuje župan sam izročena opravila, kakor mu postava veleva ali gosposka naroča.

Za izvrševanje istih opravil v občinah, ki bi se v ta namen združile, bi moral biti postavljen namesto dotičnih županov en skupni upravnik, kateri pa bi ne bil se svojimi nadomestniki vred, ki bi jih moral imeti, dejansko nič drugega, nego vladni organ. (§§. 59. 93. 95. obč. reda).

Občine združene za skupno oskrbovanje izročnih opravil, bi morale sicer skladati vse dotične stroške, pa bi kot take vendar ne imele prave avtonomije, samosvojeja ustavnega življenja. Občine, združene za izročeno področje brez primernoga lastnega delokroga se po tem takem ne morejo priporočati v sedajnih časih. (Dalje prih.)

Deželni zbor.

13. in zadnja seja dno 17. jan. ob 11. uri predp. Navzočni g. glavar grof Coronini in 13 poslancev.

Deželnemu odboru se naroči, da potrdi včerajšnji in današnji sejni zapisnik.

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec Bernardelli o posebnem občinskem statutu za tržiško mesto, ki se potrdi po odsekovem predlogu. Proti temu so glasovali vsi slovenski poslanci razun dr. Žigona.

Poslanec dr. Pajer bere izvrstno sestavljeno, jako ostro odsekovo poročilo o namestništvu razsodbi in komisarjevem odgovoru na interpellacijo zastran nepostavnosti in nepravilnega postopanja pri opravljenih uravnave zemljišnega davka, in predlaga naj deželni zbor sklene:

1. Zbor spozna za nespodobno, netemeljito in nobenega ozira vredno, kar je gospod namestnik izjavil v razpisu 18. decembra 1873 št. 2437 in kar je cesarski komisar odgovoril na interpellacijo poslanca Del Torre-a in tovarišev.

2. Ces. vlada se pozivlja, naj nemudoma v okom

LISTEK.

Neusmiljeni sovrag.

(Povest iz francosko-pruske vojske, posl. Dav. Hostnik.)

Berceau-de-Dien je majhna vas v seinski dolini. Nekateri kmetje so izročili svoja stanovanja velikim gozdom, ki pokrivajo zvitke bregove reke Seine, kakor škrlanec skriva svoje gnezdo mej gosto travo. Skozi sredo vasi je peljala lepa cesta, tik katere so rastle visoke jagujedi. Hišne strehe je pokrivala odeja zelene mahu, iz katerega je tu pa tam gledala kaka rumena cvetka. Vsak dan je nad strehami plaval velik oblak golobov. V sredi vasi je stal zvonič; zvonaj pa so bile trate, po katerih se je pasla vaška živina, in gozdi, po katerih se je lovila mladež, trgije dišeče anemone in divje rože.

Berceau-de-Dieu je bila uže stara vas, vsaj križ zvonaj vasi je govoril tako, kajti vsekana je bila na njem številke iz dvanajstega stoletja. Pod tem kamenitim znamenjem so se ob lep h večerih zburali vaščani k molitvi. Bili so to miroljubni ljudje, delavni in pošteni, in imeli so vsega v izobilju, kajti njihove potrebe so bile poblehne. Vojskino upiše, hrup uporov, politični prepri, vse to je bilo v Berceau neznano. Naj so ti viharji bučali po sosednjih pokrajinah še tako močno, v vas, katero je samota varovala, nijso nikdar prihruli. Nekateri močje so pač poslušali glas marsellaise, ter se šli bit v champagneske planjave, nekateri domoljubi z rudečimi kapami so šli pač delit mej narod trobojne kokarde, naj bi jih nosil v imenu edine, nerazdeljive republike; a tega nij nikdo razamel, in želo se je kakor po navadi, ne da bi ženje plašilo grmenje topov. Tudi o strašnih dnevih trpenja ti

ljudje nijso ničesa vedeli. Reine-Alix, najstara žena v vasi, jim je včasih pripovedovala, kar je bila o tem slišala. Pravila je, da je, ko je bila še otrok, slišala svojega očeta potihoma govoriti se sosedu o kralji, katera je narol k smrti obotil. Tudi je še vedela, da je na dan, ko je ona ravno šestnajsto leto izpolnila, neki kojnik dirjal po ulici, ter klical: zmaga! zmaga! Po tem pa se je zvedelo, je pripovedovala Reine-Alix, da se v srci Francije strašne reči godé; bratje, bratranci in ženin Reine-Alix in ona ž njimi, so šli na holmec, navlekli si vej, suhega mahu in slame, ter so zažgali kres. — Mi bi tega ne bili storili, je dostavila, kadar je o tej stvari otrokom pripovedovala, ko bi bili vedeli, da je v tej zmagi poginil mladi Klavdij, najmlajši sin moje tete, devetnajst let star dobrovoljec.

Reine-Alix je bila najboljše srečna osoba v celi vasi. — Stara sem, je včasih dejala, zelo stara; toda, ako ima človek kot, da se stisne vanj, vsak dan juho in pa takega vnuka, kakor jaz, po tem je rad star. Čas ima premišljevat in se bago zahvaljevati, bolje nego v mladosti, katera je doba delovanja.

Reine-Alix je bila velika ženska, a uže vela in upognena, kajti veliko lét jej je uže pritiskalo glavo; toda ogenj njenih črnih očij je ostal hud, pa ljubeznjiv. Hodila je še varno, opiraje se na palico. Glavo jej je pokrivala visoka, bela čopica, v ušesih pa je nosile velike zlate uhane, katere je bila uže pri poroki imela. Nij se menila za svet, ki je bil zvonaj njenega rojstvenega kraja, komaj da je verjela, da je zvonaj vasi še kaj ljudij. Niti brati niti pisati nij znala, govorila je vedno resnico, izrejala v pobožnosti otroke, ter hvalila boga. V starosti je brez skrbi živela. Eden njenih sinov je šel po svetu sreče iskat, in jej je poslal vedno kak denar, tako da si je nazadnje kupila majhno hišo, vrt, pa nekaj polja. Imela se je za bogato, in je bila sama soboj vedno zadovoljna.

Vnuk Bernardin je živel pri svoji babici, spoštoval jo je, ter jej pridno delal. Kakor ona, tudi Bernardin nij bil učen. Čislal je duhovnika, ki ga je bil krstil, pa domače ogajišče, od katerega se nij nikdar genil. Ker je bil edina polpora stare vdove, mu nij bilo, treba iti v vojake. Stari Reine-Alix je bilo popolno prav, da se njen vnuk nij brigal za to, kar se je okolo njega godilo. Oskrbuj svojo hišo in svoje polje, in ne mešaj se mej one, ki hočejo boga učiti, kako n-j svet vlada, mej tem, ko jim seno na travniku gnjuje, otroci pa zaradi glada kriče.

Zvečer se je v krčmi večkrat zbralo po kakih šest nezalovljivežev, ki so se po svoje o komunizmu razgovarjali, kričaje pred polnim kozarcem, da so slabi časi, da je draginja strašna, in ki so po tem držaje se drug drugega pod pazduho, po ulicah peli revolucijonarne popevke. Bernardina nij bilo nikdar pri njih, kajti, kakor vsakemu francoskemu kmetu, je bilo tudi njemu urojeno mrzenje proti delalcem, posebno proti socialistom. Ljubil je polje, katero je obdelaval, in ta ljubezen je imela tako globoko korenine v Bernardinovem srci, da jih nijena stvar nij mogla izruvati. Pariza se je tako bal, kakor kako zveri, ki gleda kde bo več krvi dobila. Mari mu je bila vlada, da mu je le solnce sijalo na ječmen. Ta nevedna modrost je bila uspeh podučevanja, katero je sprejel od narave in od svoje babice. Nekateri so se mu posmehovali, a vendar nij bil neumen. Dekletom je dopadal. Kar se tiče njega, mu je samo ena dopala.

Neki pouladanski dan reče svoji babici, ko ji čest ta za god: — Babica, kaj bi mi rekli, ko bi se m shil oženiti? — ter ji podá lep šopek.

To uprašanje je bojazljivo izgovoril; stara žena molči eno ali dve minuti, po tem pa skrbno vtakne šopek v prsten lonček, ter deje s pogumom, ki je kazal v očeh in v odločnem glasu: — Katero si si izvohil, dečko?

pride nepostavnostim, katere je odsek dokazal in naj v prihodnje obvaruje ljudstvo takih škod.

3. Deželni odboru je naročeno, naj poda petico v dosego parlamentarne preiskave, katera naj bo dognala, kako se je lomila postava od 24. maja 1869 na škodo naše grofije, in da poravnava to škodo po ustavnih poti.

Pajerjevo poročilo je dobilo splošno pohvalo; nekateri poslanci so mu mej sejo čestitali. Predlogi pa so bili soglasno sprejeti.

Mestu Grado se dovoli 1255 gl. 13 kr. kot donesek za ona dela, katera numerava vlada započeti, da zapre neki kanal na morji, tako imenovan „Canale dei moreri“.

Deželni odbor se pooblasti, da sme imenovati računarijskega asistenta z letno plačo 600 gl. in to tudi, če ne razpiše v ta namen konkursa.

Peticija oseljanske soseske v šempaski županiji, da sme razdeliti svoja občinska zemljišča mej občinarje v last, — se zavrne.

Načrt postave zastran razdelitve občinskih zemljišč v Lokavcu se potrdi „en bloc“.

Tako tudi enak načrt postave, zadevajoč razdelitev obč. zemljišč soseske Osek.

Prošnja kalške županije za razdelitev obč. zemljišč se zavrne.

O prošnji Gornje in Dol. Vertojbe za ločitev od sedajne županije in da bi se ustanovili v samostalno županijo, prestopi zbor na dnevni red in to z ozirom na postavo, katero je sklepal zastran ustanovitve večih županij.

Peitožbi županstev iz Fara in iz Morara zoper združenje občin v velike županije se zavrne.

Glede peticije učitelja Fr. Bonca, da bi deželni zbor naročil svojemu odboru, naj mu preskrbi plačilo njegovega zastalega zasluzka kot bivši obč. tajnik v Kamenjah, prestopi zbor na dnevni red.

Zastran peticije občinskih zastopov ribenberškega, šmarijskega in gabskega za izvršenje braniške ceste mej skladovne, sklene zbor, da se ima prošnja, povrniti občinam, katerim se da na voljo, da jo bolje utrjejo v prihodnji sesiji zopet predložijo.

Podpiralnemu društvu za bolne visokošolce na Dunaji se dovoli 50 gl. podpore.

Peticija dornberške občine za denarno pomoč za izdelanje ceste čez Železna vrata se priporoča vladi, da dovoli iz državnih zalogov izdatno pomoč.

Prošnja gospodarskega sveta v Lokah za razdelitev odveznega kapitala nad 3000 gl. mej 25 občinarjev, se zavrne.

Poslanec Doljak naznanja, da je odsek predlog zastran nekaterih prenardeb v deželnem redu in v odborovem organičnem redu nazaj vzel, ker nij zadostnega števila navzočnih poslancev za razpravo tega predmeta.

Na to sklene glavar s primernim govorom sejo in sesijo.

Dopisi.

Iz Privlačine 29. jan. [Izv. dop.] Preteklo nedeljo je napravila dornberška čitalnica prav prijetno zabavo, h kateri se je nabralo toliko poslušalcev, kolikor jih je le moglo v precej prostorno dvorano. Deklamacija, peje in vesela igra „Servus Petelinček“ so se v lepem

— Marjeto s pristave, odgovori mladenič, ali vam je všeč, mamica?

— Da, odgovori ona, a koti njenih ustev se zganejo; babica nagbe sivo glavo na šopek, da bi skrila solzo, ki ji je nehoté kačila raz oko. Ona je vedela, da je Marjeta Bernadinova ljubica, bilo ji je všeč, a vendar ji je nekaj boleznega prešinilo srce.

— Zahvaljujem se vam, deje vnuk vesel.

— Jaz obščem drévi Marjeto, reče Reine-Alix. Ona je pošteno dekle, nihče jej ne more ničesa očitati. Dobro si izvolil.

Proti večeru, ko je solnce zatónilo za gore, gre Reine-Alix k dekletu, ki je vjela srce njenega vnuka.

Marjeta je bila sirota, katero so dobri ljudje odgojili. Služila je zdaj na pristavi blizu vasi. Bila je lepo dekle, poblehna, in je imela sploh vse lastnosti, katere je Reine-Alix čislala, in zaradi katerih je uže dolgo želela, da bi Marjeta postala soproga njenega Bernadina. — Brez dvoma, mislila je stara mati, kurakaje po poti, katero je uže tolikrat prohodila — brez dvoma bi se marsikatera družina izpodtikala nad tem, da ubogo dekle nema niti perila, niti dote. Pa kaj to do nas! Mi imamo za tri vsega zadosti. Starši ne delajo prav, ako svojim otrokom ne preskrbé vsega, kar je za življenje potrebno, a kaj more otrok za to! Naj govore tedaj, kar hoté. Ako je revna, jo moramo tem bolj preskrbeti, in jej dati stanovanje in soproga.

Tako premišljeva pride na pristavo. Marjeta je imela ravno dosti opraviti.

— Marjetica, ji reče, od davi vem jaz veliko tajnost. Ugeoi jo.

Marjeta zarudi, po tem obledi. Bernadin ji še nij ničesa odkril. Toda, ako je dekle stara sedemnajst let, in je plasila večkrat s tajnim mladeničem, ako je

redni vrstili in vzbudili toliko veselja, smeha, da je v dvorani uže skoro preglasno postajalo. Vrli učitelj in pevci se mnogo trudijo in morda še preveč, ker si izbirajo, kakor smo zaznali, pretežke pesmi, katere pa pri vsem tem ne zadržata vbrano pojo. O igri se ne da mnogo govoriti, igralci in igralka so storili, kar so mogli.

Ta zabava je pa bila posebno zaradi tega zanimiva, ker so se hotela pri tej priliki dornberška dekleta posloviti od svojega priljubljenega starega fanta dr. Lavriča, katerega pa žalibog nij bilo, ker ga je bolehavost doma zadržala. Zato se je pa zastopnica deklet gospodičina Kerševanijeva s prav mičnim govorom v duhu od njega poslovila in mu poklonila mali dar, katerega je doktorjev prijatelj prevzel, da mu ga izroči.

Pa tudi, dika našega odra, gospodičina Malka sama se je ta dan od nas poslovila — sveti zakon jo je zvalil v sosedni Miren. Bog jo sprejmi in od nas naj sprejme zagotovilo, da je nikdar ne pozabimo.

Po besedi se je vršila domača veselica še pozno v noč.

V Avbi 2. februarija. [Izv. dop.] Uže dolgo namerava kalški vikar dobiti županijsko gospodarstvo v svoje roke in v ta namen je bil sestavil svojem občinarjem prošnjo za ločitev kalške soseske od sedajne županije, dasiravno je mogel vedeti, da obstoji cela kalška županija iz ene same katast. občine in da so katastralne občine po postavi nerazdeljive. Se ve, da je deželni odbor prošnjo zavrnil.

Letos si je pa hotel gospod nunec drugače do gospodarstva pomagati. Ko je prišel čas nove volitve občinskega starešinstva, je tisto nedeljo poprej pri populanski službi božji svoje ovčice tako-le nagovoril:

Zenske, na dan volitve le zgodaj ustanite in skuhajte svojim možem kosilo, da pridejo o pravem času k volitvi, katere ne sme nihče zamuditi, in ker bodo morali tam cel dan čakati, specite jim tudi pogáč, da jih seboj vzamejo. Kdor pa ne pojde volit, tega uže pozvem ter ga zapišem v črne bukve, pa tudi o veliki noči, ko bom spovedne listke delil, ga bom krišpal.

Tako nekako je govoril; kaj ne, da spodobno za cerkev in za božjega služabnika?

Na dan volitve je pa uže zgodaj čakal pri mirodvoru pred Levpo in tam svoje volilce podučeval, kako naj volijo.

In kako se je vililo? Tako, kakor še nikdar poprej. Vse je bilo vsled neprustanega hujskanja razdraženo. Staroga Petra Juga so kalški volilci s ščunjavim iz volišča spodili, domač č. g. vikar, kateri je zapisaval, se je pa sam odtegnil, ker nij mogel več prestajati. Tudi več drugih pametnih mož je volišče nevoljno zapustilo.

Volitev 3. razreda se je vlekla od 8 ure zjutraj do sedme zvečer; pomislite, ali nij to huje, nego na Angležkem. Da bi prišlo večkrat do hudega tepeža, je tudi prav malo manjkalo. Izvoljenih je 12 mož iz kalškega vikarjata, 3 iz lomskega in 3 iz levskega.

Bomo videli, kak sad bo žel gosp. vikar kalški od svojega dostojno-blazega prizadevanja!

Iz Gradca 27. jan. [Izv. dop.] Krasen večer je napravilo sinoči mlado srbsko društvo „Soko“, praznuje obletnico svojega obstanka. V okusno dekorirani Japeljnovi dvorani pozdravljali so nas mladi „sokoli“ s prisrčnim dobrodošli. Razen djakov zbralo se je

morebiti poleg tega še kak šopek dobila — o, potem ljubezni nij treba še z besedami izpoznavati.

Stara žena jo gleda, solze jej zmočijo oči. Zasmaja se, bolj nežno, kakor veselo.

— Kaj ne, da ga ljubiš? jo upraša na pol tiho.

— Ah mati! — več Marjeta nij mogla reči; zakrila si je obraz z rokami ter se začela jokati.

— Stori ga srečnega, Marjetica, mrmra Reine-Alix, kajti jaz sem uže stara, da ne bi sama — pa objame sirote.

Pozneje pové Reine-Alix toisto gospodarju in gospodinji, ki nujsta ugovarjala. Po tem se zavije v ruto, ter ide proti domu. Zadnji solčni žarki so se izgubljali za gore. — Še eno leto ali dve, pa bom v zemlji. Kako bom mirno spala, ko bom vedela, da ti otroci živé v Berceau v moji koči; morebiti bosta Bernadin in Marjeta, ko uže mene ne b, pri ognjišču blažila spomina na me.

V mali, nizki stanici je našla Bernadina samega. Bil je ves v misli zastopjen. Naslonivši mu roke na široka pleča, govori slovesno: — Bog naj te blagoslovi, dete moje, in naj bo s tobaj in tvojimi otroki. Marjeta bo tvoja soproga. (Dalje prih.)

Oni in vi.

Zastareli in drugi nepodučeni ljudje kaj radi hvallijo nekdanje šege in njih navaje, vsako novo šego pa in vsak napredek preradi brezi temeljitega prevdarka grajajo in zametujejo. Nekaterim se precudno zdi, da bi spoštovane osebe „vikali“. Enkrat sem mladega duhovnika v navzočnosti kmetov vikali; vsi so me jeli strmo gledati in očitati, da se to ne spodoblja. Cer-

lepo število izbornega občinstva, mej katerim sm. Zlasti zapazili gg. častnike tukajšnega polka bana Jelčića št. 79, pa tudi kralja Belgov št. 27. Po nagovoru in srčnem pozdravu udeležiteljem g. predsednika Nikolajevića vršila se je slavnost po sledečem programu: 1. Društvena pisma; 2. „Izveštaj o društvenem radu“ od Vojna Novakovića. Iz tega poročila se je videlo, da je bilo to društvo jako marljivo, morda najmarljiveje izmed vseh tukajšnih slovanskih dijaških društev; obhajalo je v tem času 38 sestavkov, pri katerih se je čitalo in predavalo vsega skupaj 46 sestavkov, in sicer, kakor se je iz naslovov videlo, jako zanimivih. 3. Što čutiš, peva lik (zbor). 4. „Kadril jugoslovenski pesama“ od Langerja, svira glasba. 5. Govor Djure Banjina (o napredku mladega srbstva, zlasti od l. 1848). 6. „V boj“ od Zajca, peva lik. 7. „Žezulinka“ (Mesto te je svirala glasba slovanski kadril). 8. „Prvo goda Sebeja“ od Jenka, peva lik. 9. „Potpourri us slav. pesama“ od Veseleja, svira glasba. 10. „Samo“ od Förstera, peva lik. 11. „Pesma kneza Milana“ od Jenka, svira glasba.

Vidi se, da je bil program jako občežen, a vendar se nam je še prehitro izvršil. Vse pesni je pevalo „slovensko društvo viših šol“, sicer ne mn-goštevilno, a v občo pohvalo in zalovoljnost, tako da so se morale vse pesni ponoviti. Konečno je prišlo na občeno zahtevanje g. st. jur. Ditiček „Zagorsko“, katero je moral tudi ponavljati. Ostale točke programa izvršila je godba tukajšnjega polka bar. Jelčića. Burna pohvala donela jej je od vseh stranij za naše tako priljubljene narodne pesni („Još Hrovska“, Naprej itd). Došla sta dva telegrama (iz Zagreba in Dunaja). Po dovršenem programu sledile so važne napitnice in „domača zabava“, pri kateri je bilo jako veselo in navdušeno — da, še nekoliko preglasno!

Pri tej priloznosti imeli smo priliko opazovati dve reči. Prvic, bratije Hrvati se neso udeležili te svečanosti, imeli so svoj shod. Zakaj, nij težko uganiti. Drugic, kedor se je udeležil tega večera, imel je priloznost iz vsega in zlasti iz tajnikovega poročila prepričati se, da slovanska dijaška društva v Gradcu vendar nekaj več delajo, nego le „po krémah“ knajpujejo, kakor se jim v „Narodu“ in „Soci“ očitá. „Slovanska beseda“ je sicer primerno društvo za družine in delalce v Gradcu, a za dijake ne, zatorej naj se nihče ne čudi, če ima tako malo dijakov mej seboj. Razmere so take, mi ne moremo nič za to!

Bratje Srbi pa so nam pokazali ta večer, da so mej seboj jako solidarni, da goje tudi idejo vseslovanstva, kar je gosp. Novaković dvakrat povdarjal. Ta vzgled je posnemanja vreden!

Politični pregled.

Konfessionalne postave so po vseh listih še vedno premlevajo. Liberalnim listom se dozdevajo prepohlevne, klerikalni listi pa upijejo, da je strah in groza. V 13. seji drž. zbora so se izročile te postave po predlogu posl. Pergerja odseku 20 udov. V tem odseku sedi, kakor pravi Tagespost, le deset odločnih liberalcev, drugi so pa vsi oppositionalne stranke. Mi mislimo, da se bodo slov. li-

kljanski hribovci razen duhovnikov težko koga očičejo; najmanje pa gospe in sploh ženski spol; pravijo: „Bom topel vikali, saj nijma nič več žegnov kot jest!“ Razen duhovnikov večidelj vsacega večjev. Ko se me oče peljali v idrijsko šolo vpisati, sva šla tudi h učitelju, pa sva dobila le njegovo soprogo doma. Pripočeli so me oče njej po svoji šegi in etiki. A strašna pregreha — da sva jo le „vikala“.

Čez nekoliko let sem prišel v idrijsko učiteljsko pripravnico zopet pol ravno tistega učitelja. Predaval je razen elementarnih predmetov takratnih trivijalnih šol tudi slovensčno po nekem starem izpisku iz Vodnikove slovnice. To knjizico smo pripravniki imenovali le pratiko. Ko je bil eden mojih součencev o zanimkih uprašan, je jel učitelj po njegovi navadi burke uganjati in zabavljati, da so jeli neki „kranjski Hrvatje“ po turško govoriti in pisati in rekajo tudi imenitnim gospodom in gospem le „vi“, kar pa je velika surovost. Kedar se je sam se sabo dobro razjezil, je jel še mene pikati zaradi nekdanje pregrehe, ka sva z mojima očetom njegovo soprogo vikala. Tudi beseda „povelje“ mu nij mogla biti všeč, ker mi je mej drugim rekel, da le kakošno „tolminko“ povelje reče: „vi gospa“; Kranjci pa pravimo po stari pošteni navadi „oni“. Memogredé naj omenjam, da so bili vnanji učenci sploh, posebno po tolmanski, od idrijskih zaradi jezika mnogo zabavljani, dasiravno so bili sami veliko bolje pomiljevanja vredni, nego drugi, kajti sami so tako zmeden govorili, da nij bilo niti nemško niti slovensko in v slovenskih besedah so večidelj namesti vseh samoglasnikov le „i“ izgovarjali. Pa v novejšem času se je dosi na boljše obrnilo, ker so se jeli idričanje močno Slovence zavedati.

Po Slovenskem je še dosta starokopitnežev, ki si

beralni poslanci držali načela in misli, katere je izrazil naš prijatelj prof. Šuklje v uvodnem članku „Slov. Nar.“ od 4. febr. Prav ima g. pisatelj, ko pravi, „da si je klerikalizem povsod ena k. povsod brezdomovinski in da se zaradi tega narodom hlina in prilizuje, da bi je tem laže rimskemu absolutizmu podvrigel“. — Tudi starih Čehov je uže neki sram biti klerikalnim. Glavni njih organ, „Pokrok“, odbija od sebe ime klerikalnega lista in se protivi temu, da bi sekdajstaročeska stranka popolnām zliila in zedinila s pravno stranko. Tu imate staroslovenski prvaki in po tem se še vedno na Staročeha in na druge Staroturke naslanjate!

Pri verifikaciji isterskega lahonskega poslanca Polesinija so naši ustavoverci zopet pokazali, koliko jim je do pravice. Karlon in Lienbacher sta vse nepravilnosti razkrila, ki so se pri volitvi godile, toda vse zastonj, večina drž. zbora je vendar volitev potrdila.

Odsek za nasvet Fuxov ob odpravi časnikarskega štempeljna, v katerem odseku sedi tudi naš Winkler, je sklenil nasvetovati državnemu zboru, da se odpravi novinski štempelj, a stoprv z 1. januarjem 1875. Depretis je temu zopern, ker ne vé, kde bi našel kaj dohodkov, ki bi ta davek pobotal. Sploh so tudi viši krogi spoznali, da Depretis nij na svojem mestu in da nijna posebnih zmožnostij v gospodarstvenih stvaréh. Tudi se govori, da si nijsta z Banhansom nič kaj prijatelja.

Krah ne daja še miru; sopen zabilježiti imamo žrtev tega tolikaj nesrečnega poloma. Te dni se je usmrtil general Gablenz v Zurigu. Pravijo, da je vse svoje premoženje izgubil na borski. Bil je neki tudi v družbi nekdanjega hrvaškega bana, barona Raucha, pri ukupovanji gozdov v hrvaški granici. Kot znamenje časa se smatra tudi to, da se je véčeraj po Gorici vsled poročila Pest. Lloyda raznašala novica, da se je tudi Giskra usmrtil, kar pa denašnja Triester Zeitung oporeka.

Tirolski Italijani bodo, tako se čuje, kmalu v državnem zboru stavili tirjatve gledé odločenja italijanskega dela Tirolske od nemške. To je tudi za Slovence važno uprašanje, ker imamo mi iste težnje, kakor tirolski Italijani.

Na Ogrskem je v finančnih stvaréh še huja stiska in zmešnjava, kakor pri nas. Ogrska vlada je uže tako daleč prišla, da misli razglasiti imena vseh onih, ki so več kot 500 gld. na davkih dolžni. Razvidi se pa uže zdaj iz dat, ki so ministru došle, da je ubogo ljudstvo davke plačevalo, a le bogatini so zaostajali. Minister kupčijstva je odgovoril hrvaški deputaciji, ki je interpellovala, zakaj se po hrvaških deželah odstavljajo hrvaški sinovje na železnicah, ako ogrskega ne

znajo, da se zaradi tega nikomer ne bode godila krivica, in da je na vseh hrvaških železnicah uradni jezih hrvaški, a ne magjarski.

Naš cesar pojde 11. februarija v Russijo. Spremljal ga boše grof Andrassy, in mej drugimi tudi naš rojak Schwagel, bralcem nekdanjega „Glasnika“ pod imenom „Radonjeviča“ znan.

Bismark ne pozna šale; véčeraj je dal zapreti poznanskega mučenika, škofa Ledochovskega. „Valerland“ poroča, da bode bojevalna cerkev v Avstriji izdatno pomoč dobila po teh iz Pruskega izpojenih škofih, ki se bodo k nam preselili. Avstrija je vedno pribežališče vseh — grešnikov.

Karlisti so menda sočet na trdnih nogah. Železnico, ki pelje v Madrid, so razdrli, in napravili so nov telegraf, ki veže vse njih stacije.

Na Francoskem se je začela snovati nova stranka, katere voditelj je „rudeči princ“ Napoleon. Stranka zna kaj opraviti, ker ima mnogo denara. V skupščini se obravnavajo novi davki; Mac-Mahona so desničarji uže siti, ker nij prijazen škofom. Tudi z Brogliejem nijso zadovoljni.

Razne vesti.

(Pomoč bolnim.) Deželni odbor goriški je predložil peticijo državnemu zboru, naj bi sprejel v drž. proračun za l. 1874. primeren znesek v podporo našim ljudskim šolam. Da bi bil le gotovo uslišan! Ljudstvo je sploh vneto za šole, a hude letine je stiskajo in davki in prikladi mu sapo zapirajo; ono ne more toliko žrtvovati za šole, kolikor bi trebalo, da bi se moglo zadostiti postavam in potrebam. Za to je prepotrebna državna pomoč.

(Nolkanska čitalnica) uljudno vabi k plesu 14. tega meseca ob 8 uri zvečer v Verdikonovi dvorani. Udje plačajo 50 novcev, neudje 1 gl. vstopnine.

(iz Rojana) blizo Trsta nam je poslal naš prijatelj mnogo novic. Eno teh je, da sta v Rojanu čudovita mlina od gosp. Drdrača, ki po zimi meljeta z vetrom in ledom, po letu pa sè zrakom in toploto. Gospod Dendrač pa varuje zelo mlina, ker boji se, da bi toplota zelo kamenom škodovala. Ko je bila v rojacski čitalnici beseda 1. febr., se priklati tat v sobo nekega bogatega gospoda, kder je ukradl zlato žepno uro, eno za zid, in letno oblačilo; vsega skupej v vrednosti od 130 gold.

G. Andrej Pertot čevljarski mojster, tudi v Rojanu, ima velicega psa, kateri je lepo mlado deklico, 19 letno perico, 31. jan. napal in skoro bi jo bil vso raztrgal, če nij prišel na pomoč memogredoči berač. Gospod mojster, proč s takim pesom.

(Požar.) V petek okoli dveh po polnoči nastal je v Trstu pri starem sv. Antonu velik ogenj. Dobro je to, da je bila zasilna straža tekoj pri rokah. Zgoreli so pa vendar trije konjski hlevi in škoda znaša čez 12000 gold. Hlevi nijso bili zavarovani.

(Zaradi detomora) v preiskovalnem zaporu sedéča J. Černuta iz Bovca je bila nekriva spoznana zaradi detomora, ker se jej nij moglo dokazati, da je živéga otroka porodila. Obsojena je pa bila zaradi zatajbe poroda na 3 mesece hudega zapora.

(Nesreča.) 1. februarija so šli 3 finančni stražniki na stražo. Okoli 9 ure zvečer pridejo v gostilno „pri Skalabonu“ ležečo mej Kanalom in Ročinjem. Pred njimi je bil tam uže drugi stražnik po imenu Potokar. Vsi štirje se vsedejo okrog mize in izpijejo skupaj v veseli družbi 5 bokalov vina. Potokar vstane, vzame puško in reče: „Poglejte kako znam jaz eksercirati“. Na to mu odgovori njegov tovariš Jožef Črv: „Daj meni puško, ker jaz boji je znam, kot ti eksercirati, pokažem ti, kako se „hoch an“ napravi.“ Črv napne petelina. Na to mu neki tretji stražnik opazi, da se mora kapsel sneti in res ga ta v žep vtakne. Komaj je to storjeno, pomeri še enkrat in Potokar uže mrtev na tleh leži. Črv ga kličé, a zastonj je bilo. Zdjaj vsi trije prestrašeni puške vzamejo, gredo v Ročinj; od tod čez Sočo, in pridejo po hribih skoz G. gar v Gorico. V Gorici se predstavijo inšpektorju, kateri je izroči policiji, ta pa sodnji. Dva sta uže prosta, Črv pa ne. Nesreča se je zgodila na sledeči način. Ko je Črvov tovariš kapsel iz puške vzel, je nekaj prahu na istem mestu ostalo, hitro po tem je nehoté Črv petelina podrl, še preden ko je „hoch an“ pokazati hotel, in puška pokoe.

(Čitalnica kanalska) vabi k besedi, ki jo napravi 8. februarija t. l. ob 7. uri zvečer v g. Segalovi dvorani v dobrodejen namen. Program 1. „Mili kraj.“ Zbor. Zložil A. Nedved. 2. „Njega nijl.“ Zbor in solo. Zložil J. Kočijančič. 3. Medvoja. Spisal J. Stritar. Deklamacija. 4. „Le nocoj še luna mila.“ Solo-

kvartet. Zložil J. Kočijančič. 5. „Nezakonska mati.“ Zbor in solo za alt. Zložil K. Mašek. 6. V Ljubljano jo dajmo! Vesela igra. Spisal J. Ogrinec. 7. „Oblačku!“ Zbor in solo. Zložil J. Kočijančič. 8. O slovenskih narodnih pesnih. Čitanje. 9. „Il. Kitica slov. nar. pesnij.“ Upravil J. Kočijančič. Za neude vstopnina: 20 novcev. Po besedi tomhoia!

(Kako se naše Furlanke rade može.) Komaj 1 leto omoženi ženi v Červinjanu na Furlanskem zbeli mož; ker je bila bolezen dolga, se preseli mož v bolnišnico v Gorico. Eno noč počí prav močno v sobi žene, katera se prestraši in drugi dan po celem Červinjanu oznanja, da je dobila ponoči opomin, da je njen mož v Gorici umrl. — Žena je bila tako gotova smrti možá, da se nij prav čisto nič več zanj brigala; tako preidejo meseci, žena žaluje in v znamenje žalosti nosi črno ruto za vratom; vendar pa nij bila žalost tako globoka, da ne bi se zmenila za nobenega možkega več.

Seznani se z mladenčcem in to znanost zmerom bolje goji, dokler se ne vname srcih obeh znancev plantseči zabelj ljubezni.

Po celem Červinjanu babe govore, da se bo vdova omožila z onim fantom in v resnici se podata oba ljubljence eno nedejo k g. župniku červinjanškemu, da zapišeta okliče; a gospod župnik zahteva od vdove, da mora poprej prinesti mrtvaški list od ranjcega moža. Mladéca se vdova naprosi svojega očeta, ker je ravno v Gorico šel, da priskrbi mrtvaški list; oče pride v Gorico, se poda v bolnišnico po mrtvaški list; a kako se zavzame, ko mu prvi nasproti pride svoj zet in ga prosi eno pipo tobaka. Oča misli na prvi pogled, da ima duh zeta pred seboj, ko ga pa natanjko pogleda in pretiplje, se prepriča, da je njegov zet z dušo in telom pred njim.

Morete si misliti, kako sta se prestrašila oba ljubljence, ko po očetu zvesta, da mož neveste še živi. — Zbrisala sta hitro okliče in ker bo ječen mož težko zopet ozdravel, sklenila sta, da preložitá ženitev na kasnejši čas, ko namreč mož umre.

Ta dogodek je, kakor se vidi, nasledek vraž in tako gotovo resničen, ker ga nam je sam oče omenjene ženske povedal.

(Goriški poštni uradniki — učenjaki.) Dne 8. p. m. oddal je učiteljski pripravnik v Gorici, gosp. F. V. pismo na pošto s popolnoma jasnim naslovom: Blagorodni gospodin Matej Lapajne, učitelj v Brjah, pošta Ribenberg. Ali kedo si m ali začudl gosp. V...jevo, ko dne 16. p. m. dobi v roke pismo s Stajarskega, v kojem najde poleg svojega Mat e j u Lapajne je tu pisane pisma še naslednje vrste: „Ta list došel je meni v roko, pa po zadržanju njegovem poznám, da nij meni namenjen. Zavaljo tega ga Vam nazaj pošiljam. Romal je po daljnem svetu. Vaš Ivan Lapajne. V Ljutomeru 15. januarija 1874. Došlo je namreč V...jevo pismo (še prece skrivnostnega zapopadka) gosp. nadučitelju J. Lapajnetu, kateri je pametno delo storil, da ga je, ko je videl, da zanj nij, vrnil prvemu pisatelju (Fr. V.) — Na pismu bilo je krajevno ime „Brje“ zbrisano, ter namestu tega napisano: Ljutomer (Luttenberg). Malo na kraji pa je čitati „Reichenburg“ i „Steiermark“. Zdjaj pak je pismo začeločno z Marburg, Stenbrück (2 krat) in Reichenburg (3 krat).

Prašamo sedaj: nij li to smešno, i kako ta pomota mogoča? Mi misljimo, da, ko bi bili na takajšni pošti nekoliko bolje izurjeni v poštarakih rečeh, bi se take in enake reči gotovo ne godile!

Poročilo

ob občnem zboru polit. društva „Soča“
29 januarija 1874. Začne se ob 2 uri popoldnu.

Predseduje dr. Lavrič; zapisuje Viktor Delenec, navzočnih je izkonca 27, potem 31 udov. Predsednik pozdravlja občni zbor, omenja, da sicer ne zboruje več v prostorih čitalnice, ker nam je poprejšnji čitalnični odbor dal slovo, ampak v jako skromni gostilnični sobani; vendar pa je to brez važnosti; tudi prvi kristjanje so se zbirali v podzemeljskih hramih in njih vera se hitro širila po vesoljnem svetu. Ravno tako morajo Sočani širiti omiko svobodo in napredek mej Slovenci. Živahno so se Sočani borili mej časom volitev v drž. zbor, potem pa se nas je lotila neka mlačnost, letargija, pa ta ne bode dolgo trajala; zopet bodo Sočani hrabro stali na svojem častnem mestu in vzajemno delali v korist majki Slavi in svoji ozi domovini. Na posled še omeni, da je sicer zapustil Gorico in se preselil v Tolmin; zaradi tega ne bode njegovo delovanje za „Sočo“ nič manje; če ne kot predsednik, bode kot ud z vso močjo širil „Soča“ blagodušne namene. Opominjavši še enkrat Sočane k neumorni delatnosti, se poslovi kot predsednik v gniljivih besedah ter vabi tajnika, da poroča o delovanju društva v pretečenem letu.

Viktor Dolenc potem poroča blizo tako-le: Naše društvo šteje 236 udov in ker so nekteri gospodjo odstopili, ki se ne vjemajo z našimi načeli in so pri nas zasledovali le sebične namene, se je društvo očistilo nevarnih elementov in težko se bodo tako hitro ponavljale one misli, katerih smo bili priča v pretečeni

za zelo vzamejo, če se je viče. Iz naslednjega se pa razvidi, da je „v-kati“ častnejše nego „onikati“.

V vsakem razgovoru se razločujejo navadno tri osebe in izražajo se zaimki glede spola, števila in osebe. 1. oseba je tisti, kedor govori in se zove: „jaz, midva, medve, mi, me; 2. oseba je tisti, s katerim se govori in se zove: ti, vidva, vedve, vi, ve. in tretja oseba je tisti, oziroma tisto, od katerega je govorenje in se zove: on-a-e, onadva, onedve, oni, one, ona.

Tedaj tisti, s katerim govorimo, je druga oseba in bi ga mogli brez razločka v edoini „ti“ zvati, kakor imajo nekateri narodi v svojem jeziku navado. Toda Slovenci hočejo častnim osobom v pogovoru več čast skazati in je vikamo, ker „vi“ je množina za „ti“. V tem, ka eno osebo imenujemo za mnogo, pa je dosta spoštovanja.

„Oni“ pa je zaimek samo za tretjo osebo, od katere govorimo, in se nikakor ne more pravilno rabiti za drugo osebo; če pa se rabi, ima bolj zaničljiv, nego spčaljiv pomen. Kak častnik prostaka ustrahajoč včasí zvuje „on“ namesto „ti si osel“. Tem takim je „on“ namesti „ti“ zaničljivo, tem zaničljive mora biti pa „oni“, ker je množina od „oi“.

Tedaj kedar se spoštljivo osebo govorimo, jo pravilno in sè zadostnim spoštovanjem „vikamo“; kedar pa od take osebe govorimo, takrat pa jej priatva zaimek „oni“. Kranjci govoriyo v nekaterih takih slučajih pristojno, ker pravijo: „Kde ste bili, oče! Kam ste šli gosp. kaplan? Pri nas na Goriškem pa se maločasno izražamo, ter pravimo: „Kde ste bil, oče? Kam je šel gospod kaplan?“

To sem moral enkrat sprožiti, ne da bi učenim ljudem učeno razpravo podal, ampak da se taki govorniki odpró vrata tudi v naših kmetskih hišah. Ljudstvo je treba tudi v tem podučevati.

G. Likar.

dobi. Vaš odbor je imel v pretečeni dobi 11 sej, v katerih je mnogo društvenih zadev in po občnih zbornih danih mu natog rešil; največ pa se je mučil odbor s pripravami za direktne volitve.

Občnih zborov je društvo imelo 4 in sicer prvega v Gorici 5 februarja t. l. pri katerem občnem zboru je pristopilo društvo k peticiji, katero je napravil dež. zbor zaradi narodnih šol in sklenilo resolucijo, da se pridruži adressi ljubanskega polit. društva Slovenije na Cesarja proti direktnim volitvam; drugega, javnega v Sežani dne 27 aprila t. l.; tam se je sprejela peticija na dež. odbor zaradi najmanj zemljišnih knjig in resolucija, da se drž. odbor brezi odloga loti prenehanja šolske postave nalaganih mu po dež. zboru; 3ga tudi javnega v Ribehberga 8 junija t. l. na tem jako zanimivem in obilno obiskanem obč. zboru smo razvili program, po katerem se ima zavzati: a) drž. poslanec in skleniti resolucijo, naj naš poslanec z državno pravno opozicijo postopa, dokler škode ne trpi naš narodni program; 4ga pa zopet v Gorici. Ta zadnji in velevažni občni zbor je postavil kandidata za drž. zbor, in sicer smo mi skoro enoglasno izvolili našega predsednika, mnogo zasluženega dr. Lavriča. Po tem obč. zborom je odbor in društvo razvilo svojo delavnost za bližnjo volitev; organizovali smo se za volitvo agitacijo v mestu in po celem deželi, ta naša delavnost se je pokazala že pri prvotnih volitvah na deželi, kder so naši udje in privrženici tako izglede postopali in tako disciplino vvedli, da so v nekaterih vasih kljub strašni agitaciji od strani klerikalcev in vlade vendar sijajno smagali. Povsod, kder je le en par pravih in inteligentnih Sočanov, smo odbili dvojno silo, posebno pa se moramo tukaj hvaležno spominjati Lokavskih, Krizkih, Dornberških, Černskih domoljubov, kateri so naše nasprotnike popolnoma pobili in se pokazali neodvisne, zrele in svobodomiselnje. Sploh moramo reči, da je na Vipavskem in na Krasu vdomežena ljubav do svobode in napredka, mej tem ko se v nekaterih gorskih krajih in v Brdih ljudstvo še ne more prav pomagati iz starih spon duševne in materialne odvisnosti, tam se še le začne razvijati narodni čut, nij tedaj čuditi se, da druge še bolj vzvišene ideje, ki pridejo še le kot nasledek tega čuta, tam še niso vdomežene.

Pa kar nij, bo; saj napredek mora priti sam po sebi in tista stranka, ki si je napisala na svojo zastavo geslo: vse za omiko svobodo in napredek, mora si pridobiti v vsakim dnevom več terena. Zraven naših principijelnih nasprotnikov, Glasovcev in birokratov, se je iz naše liberalne stranke izcimila še neka posebna stranka na Tolminskem; ta stranka namreč v prvo vrsto stavi materialna uprašanja in kedo bi zameril Tolmincem, če vse poskusijo, da bi le enkrat zadobili, predelno železnico; ko dore, bo naša reč tudi tam prav dobro stala in smeli bomo Tolmincem po večini k naši odločni stranki pristevati, in to toliko bolj, ker so faktorji druge stranke na Tolminskem vže davno ob vse zaupanje prišli. Ta stranka je z ozirom na predelno železnico postavila g. Winklerja za kandidata v drž. zbor; vendar pa je ona z nami paktirala in bi bila z nami pritegnila, ko bi bila prišla v položaj, to je, ko bi bilo voliti mej našim in Glasovim kandidatom. Vsakemu je znan neugoden izid volitev; prišlo je do ože volitve mej Winklerjem in Tonkljem in ker so bili Tolminci na slučaj ože volitve z nami kompromis napravili, so vsi pri vrženci našega društva pri oži volitvi rajši dali glasove poštenemu uradniku, nego Tonklju, katerega značaj je, menim, uže vsim predobro znan.

Gospod Winkler se je sicer tudi v pismu na našega predsednika zavezal, da ne bo nikdar škodoval interesom našega naroda in da bo ob odločnem trenutku zmerom na naši strani stal. Desiravno je g. Winkler gledel svojega stanu tak poslanec, ki se ne vjema z našimi principi, smo vendar morali njega voliti, če nijmo hoteli narod izročiti koristolovcem na političnem polju. In zatorej smemo z mirno vestjo reči, da smo pri takih okoliščinah dobro postopali in rešili svojo čast.

V mestih in trgih smo mi Sočani odločili, da je bil namesto nepoznanega Tonkljevega Cattinellija izvoljen dež. glavar, grof Coronini, kateri vendar zagovarja naše narodne interese, in je posebno zadnje dni sprožil jako važno in odločno interpelacijo zaradi narodnih srednih šol.

H koncu poročevalec še priporoča udom društveni organ, omenja prizadevanje nasprotnih stranke, da bi list Sočo pokončala, pa se ji ne bode posrečilo, ampak morda ponesrečilo in prosi ude, da po svoji moči delajo, da Sočo prav razširijo in ji pridobijo še več podpiralcev, nego jih ima dozdaj, kajti list je srce društva, po njem se širi društveni namen. Po končanem poročilu tajnika se oglasi g. Doljak in izrazi svojo začudenje čez to, da se je cena listu za ude povišala brez odborovega dovoljenja. Na to odgovarja Doleneč, da odbor nij nikoli prevzel nobene denarne odgovornosti za list, da se on ne briga, če so stroški listu pokriti, ali ne, da torej tudi ne more listu cene diktirati. Če Doleneč z listom, za katerega on skrbi in za katerega je on na vse strani odgovoren, društvu služi, ga k temu spodbuja ljubezen do društva in tudi nij on

društvenikom priporočal Sočo kot Viktor Doleneč, lastnik tega lista, ampak kot družabnik polit. društva. Sicer pa so ga samo neugodne okoliščine silile k povišanju cene.

Ker se noben drugi ne oglasi k besedi, pozivlja predsednik g. Doleneč, da v imenu bolanega denarničarja poroča v denarnem stanu društva. Iz tega poročila razvidimo, da je društvu v lanskem letu došlo gotovine f. 113.20; porabilo se je pa za stanovanje tisk in druge stroške f. 90.07; tedaj je ostalo v blagajnici f. 23.13; če se k tej svoti pristetejo zaostanki pri udih v znesku f. 193.47; tako je razvidno, da ima društvo premoženja s 1. januarjem 1874 f. 215.59. G. Doljak predlaga, da se račun izroče enemu udu v pregled; g. Perozzi nasvetuje, da se izroče novemu odboru in da on sporoči, kaj je storiti glede iztirjatev dolgov družabniških; Doleneč pravi, da je pravilno oddati račun pregledovalnemu odseku 3 udov; dr. Lavrič nasvetuje, da bi se stari dolgov zbrisali; pred glasovanjem se g. Doljak zedini z nasvetom g. Perozzi-ja, kateri predlog pri glasovanju tudi obvelja.

G. Doljak poprime besedo pred volitvijo odbora in priporoča navzočnim, da vsi ostaneje zmerom zvesti društvu in da tudi izvoljeni se žrtujejo ne glede na sebične namene za občni blagor in za uspeh društva.

Potem naznani predsednik začetek volitve, katere izid je v zadnjem listu naznanjen.

H koncu se novi predsednik Doljak zahvaljuje za skazano mu zaupanje in obljubi po vsej moči delati, da bode zadostil svojemu poslu.

Občni zbor se sklene ob 4 1/2 popoldni.

Poslanice. *)

Tretji list letošnja „Soča“, ki mi je denes slučajno v roke prišel, pinaša neki po Sebastjanu Urdihu iz Kostanjevice dne 24. decembra 1873 polpisani dopis, v katerem mene lažljivo nepoštenega in nenravnega dejanja obdoljuje.

Sebastjan Urdih objavlja namreč, da je deklina Marija T. pri meni noseča postala, in da sem jaz oca otroka, katerega je rodila.

Ta je največa perfidnost, katero se more človeška malopridnost izmisliti!

Marija T. je res kot začasa dekla koncem meseca novembra 1871. k meni prišla, in pri meni ostala, dokler sem stanovito kuharico najel, to je do 10. januarja 1872, toda pozneje je ni bilo več v mojem stanovašišču.

Rodila je pak otroka dne 31. oktobra 1873, tedaj malo manj da ne 22 mesecev po tem, ko sem jo iz službe djal.

Uže ta časna okolnost dokazuje do jasnega nemožnost, da je pri meni noseča postala, in da je tedaj nasprotna trditve nesramna laž.

Tudi se ne znajde, da bi Marija T. mene kaj takega obdolžila bila; rekla pak je ne enkrat nego mnogokrat, in sicer prostovoljno in resno, da je z Sebastjanom Urdihom nosna postala, in da nij drugi razun njega, to je Sebastjana Urdiha oca njenega otroka, akopram — je temu pristavila — so jo drugi nagovarjali, začeteje njene sramote na gospoda zavaliti.

V dokaz tega nanašam se na svedočanstvo Jožeta Spacana, Matja Urdiha, Matja Frančeškina, Jožeta Frančeškina, Janeza Grubiša, Andreja Trampuša, in, ako bode trebalo, še več družih prebivalcev iz Kostanjevice, v pričjo katerih je ona gor navedeno svojo izreko dne 22. junija 1873. v hiši Janeza Novaka št. 52. ponovila.

Kedor pozna razumire, pod katerimi sem prisiljen na mestu mojega sadašnjega prebivašišča živeti, se ne bo čutil, da se hudobneži znajdejo, ki se ne stidijo posluževati s vsakega še tako zavrženega sredstva, ako gre za to mene osramotiti in javnemu zaničevanju izročiti.

Nadejam se pak, da se bodo gor omenjeni podpiralci iznajdi, in da bode tudi njih, maščevalna roka pravice dosegla, kajti ob enem sem vložil pri nadležni sodnji pritožbo proti Sebastjanu Urdihu, zahtevaje kazni ne samu proti njemu, ampak tudi proti začetnikom, ki so njega zapeljali.

V Kostanjevici 25. januarja.

Jak. Vicentini, vikarij.

Gospod urednik! Ker ste mojo poslano skrajšali, in ker jez hočem, da svet izve natanjčno dogobo, zahtevam od Vas, da moje poslano neskrajšano od besede do besede tiskate, posebno pa zdaj, ko hoče moj nasprotnik g. J. V. nove strune napinjati in je v ta namen zopet nekaj posebno uzornega učinil. Se marsikaj zanimivega boste morda zvedeli, za danes pa Vas pozdravlja Sebastjan Urdih mp.

Odgovor uredništva: Ustrežemo Vaši želji, toliko bolj ker nam poslanico plačate kakor „anonco“ in mi nijmamo nobene odgovornosti, tudi v slovniciem in stilističnem obziru pustimo vse nespremenjeno.

Blagorodni g. posestnik na levem bregu Soče.

V 45 listu Soče sem čitov vaše poslano gospodu Jožetu Trampušu iz Castanjevice, iz katerim šte mu vi blagorodni gospod

*) Uredništvo nij ne za obliko ne za zadržaj odgovorno.

naznanili da preden je hotel tožiti Bizjaka Jakometa pri častiljivim visokim Nadškofstvu bi se bil mogu prepričati ali je tožnja preljubeln radečim gospodam v kurji ali ne. Blagorodni gospod prosim vas kir Trampus zbran strašnih opravil se ni nikdar domisliti mogel da bi kaj težiga pozvedeti, zamogel perviz (kir ni imel zajta, drugič kir tudi ni Benjamin kurije, za tega del se vam pa jest Blagorodni posestnik zahvalujem namest njega ker je moj Nanz, in vam naznamim da po naprej moji priložbi dne 23 junija t. l. pri častitij Dekanistvu v Duvini sem naznačil omenjenim da užej mnogo vasa sem imel lubezen z eno Deklino iz imenom Marija Trampus hiš. št. 53 ktera deklina je bila popred pri gospodu Jakometu v službi, in kir ta se j. znajda v nosečem stanu sem ju večkrat poprasaval kdo ji je nje devištvu oduzel, in ona po dolgem ispraševanju smi je ovala da nje devištvu i je oduzel gospod Giacomo; v tistim času kir je bila ona per njemu v službi, kir sim jest v priložnost z gospod Giacomoem govoril, mi je odgovoril da on ju ni po zakonsko nuzal, in da bodimo dobri eden in drugi in da i bo užej kaj pomagal po svoji moči, ravno eno takšno Pritužbo sem skozi slavno županstvo Teniisko poslan dne 12 julia t. l. visokimo Nalškofstvu, ali žalibog dozdaj prez vsiga vapeha.

Dne 25 oktobra t. l. smo imeli pri slavni c. k. okrajni sodnji obravnavo ces javno razalunje casti kateri je gospod Giacomo bil iz ustil v Cirki iz pretenza dne 13 julia t. l. pri obravnavi je bil gospod Giacomo nazredil en uradni zapnik iz postavkam da on huče javno v Cirki svojo besedo preklizuti in da v enim Meszu se hoče prestaviti pred iz Kostanjevece, pratekel je zas in gospod Giacomo se ni preslil, taku se je mogla Tolba pri slauti c. k. sodnji ponoviti, kaj bo prišlo?

Tudi vam naznamim da po prvi Tožbi pri Dekanistvu, se mu bili častiljivi gospod Dekan zavkazali da se ima opravičiti in on je bil odmenjen za 16 julia t. l. peršli smo skupej jest Deklina vicar Giacomo, župan, en svetvalz, dva odbornika, in občinski obhodnik in pričjo vseh mu je deklina v obraz povedala da on g. Giacomo i je nje devištvu vzel, in mu je dala ime Prasz v prižo vseh gor omenjenih.

Se eno vam naznamim da kir je ta deklina rodila sem jest hotel imenovati otroka, ali mlado hčerko, pri svetem keratu Amalia, gospod Jakometo so jo imenovali Marijo, tede: se ne more spnemati, kdo je oče mlade hčerke, za tega del vam morem Blagorodni posestniki iz žalostjo naznaniti, sedajni moj revni stan, in szer na občinah živete brez zveze svetiga zakona, je gerdo in nesramno kir kaj težiga se že le v velicih mestah godi da se živi na vero, v Zakon stopiti pa tudi ne morem dokler obedva jest in gospod Giacomo v eni občini prebivamo potem bi se znalo perpetiti da jest bi bil njeni mož gospod Jakometo pa njeni gospodar.

Ali je tako soditi vi Blagorodni posestnik, in naj sodi zeli svet, kako se v današnjem zajtu prevično naprej postavljeno pritožbe rešujejo. Dalji v prihodnic.

Kostanjeva 22. dec. 1873,

Sebastian Urdih.

cenik raznega blaga

na goriškem trgu, 5. febr.

	f.	kr.
Pšenica kraška, vagan	8	65
„ gorska „	8	50
„ goriška „	—	—
Turšica domača „	2	45
„ ogrska „	2	50
Ječmen cel „	3	—
„ pehan „	3	80
Oves laski „	1	45
„ ogrski „	1	50
Fižol laski „	3	40
„ gorski „	2	67
Rž „	2	50
Krompir nov cent „	3	80
Seno „	1	—
Slama „	1	—
Slanina [špoh] domača cent „	42	—
„ amerikanska „	35	—
Vino črno, vedro [Em] „	19	do 22
„ belo, „	14	„ 18
Pivo gradsko „	9	„ 9

Riž I. vrste po 13 II. vrste po 12.50 III. vrste po 10.25 IV. vrste po 9.50 V. vrste po 8 fl.

Moke iz Ritterjevih mlinov v Stračicah.

Sè žakijem: Št. I. po 16.70 Št. II. po 15.40 Št. III. po 13.60 Št. IV. po 12.50 Št. V. po 10.90 VI. po 8.40.

Brez žaklja: Otrobi drobni po 3.30 otrobi debeli po 3.— fl.

ODVETNIK

Dr. JOSIP JAKOPIČ

naznanja si. občinstvu, da ima zdaj pisarno v RAŠTELU v drugem nadstropji bad prodajalnice železa Kar. Mullča.

NA TRAVNIKU,

pri Seppenhofer-ju,

dobiva se naravno vlno, in sicer belo iz Banata po 11 do 13 gld: črno iz Szigzarda pa po 12 do 14 gold. vedro (40 boka!ov.)